

8
DEO *Adjuvante*:

**EXISTENTIAM
DIVINÆ
REVELATIONIS
ARGUMENTIS
CUM**

**PHILOSOPHICIS TUM HISTORICO PHILOLOGI-
CIS BREVITER PROBATAM SISTENS**

Cujus PARTEM POSTERIOREM

Consensu Ampliss. Facult. Philosoph. Aboënsis.

Sub PRÆSIDIO

Maxime Reverendi atque Celeberrimi VIRI

D. NI ISAACI ROSS,

S. S. L. L. PROFESS. Reg. & Ord.

NEC NON

FAC. PHIL. H. T. DECANI Maxime Spectabilis;

Pro GRADU MAGISTERII,

PUBLICO EXAMINI DEFERT

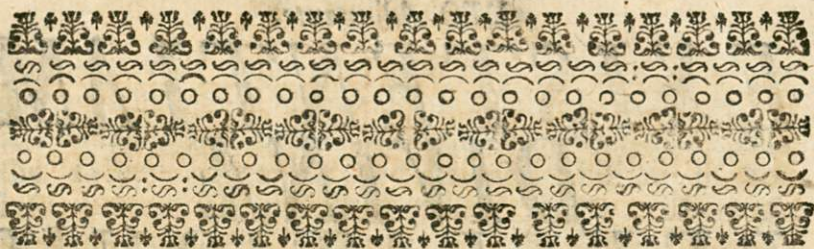
JOHANNES FRID. WITTSTOCK, Joh. Fil.

WIBURGENSIS,

In Auditorio Minori, post Merid. die XXVIII. Junii,

A:ii MDCCLX.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc,
Finland. JACOB MERCKELL,

D. D.

§. I.

erat quidem animus, cum superiore anno dissertationem ederemus de existentia diuinæ Renelationis argumentis cum philosophicis tum historico philologicis probatam, coronidis loco euincere talem Reuelationem in sacris Iiblicis contineri. Quod cum per temporis tum nobis præstituti angustiam aliasque res, quæ nos circumstabant, fieri non posset, æquum est, ut, cum jam specimen graduale a nobis postuletur, occasione utentes id sub titulo Partis posterioris breuissimis præstemus, quo superiori tempore excluderemur. A Tua, Lector beneuole, humanitate id expectamus beneficii, ut innocuos conatus boni consulas inque meliorem interpreteris partem.

§. 2.

§. II.

Licet a varii varie diuinam originem Reuelationis in scripturis comprehensæ probare soleant, nobis tamen hac occasione maxime placet via seu methodus materiam propositam per criteria diuini ortus demonstrandi. Quod igitur suscepimus negotium optime, ut putamus, procedet, si 1:mo ex Theologia Naturali demonstremus, aut ubi id minus proposita breuitas permittit, saltem supponamus, genuina criteria diuinæ Reuelationis. 2:do Hæc ad sacram paginam applicemus, h. e. probemus hæc omnia, imo etiam, si quæ alia veritate fauente monstrari possunt, in nostra biblia quadrare. Hic probe velim duas diuersas quæstiones discernas: *An sacræ pandectæ comprehendant doctrinam diuinitus reuelatam?* & an sint inspiratæ? Scilicet potest aliquis liber sistere doctrinam reuelatam nec tamen esse diuinitus inspiratus. Igitur si naturali ordine progredi voles, prius ante affirmandum & demonstrandum Tibi est, quam ulterius progrediaris. Quo facto facillime negotium qua posterius conficies. Nam opusimodo est ut ar-

gumentum probans ex scriptura sacra desu-
mas, quippe, quæ ipsa de se testatur se
immediate a Deo inspiratam esse. 2 Tim.
3. 16. 2 Pet. 1. 21.

§. III.

His jam præmissis in notas characteristi-
cas veræ reuelationis paucis tantum in-
quirere iuuat. Harum autem primam con-
stituimus, quod nihil i:mo contineat falsi,
adeoque neque contradictiones veras. Nam
apparentes falsa diuinitate ejus concedi-
mus. 2:do Conueniat cum veritatibus ratio-
nis necessariis, speciatim Theologiæ Natu-
ralis & Juris Naturæ, licet veritatibus con-
fingentibus certis in casibus & sano sensu
contradicere possit. Cum enim Deus omni-
scius sit adeoque omnis ignorantia & erro-
ris expers, veritas autem in se non nisi una
sit (per princ. contradict.) euidens est, eum
veras notiones de se suisque operibus nobis
suggerere potuisse. Quod vero etiam id *volu-*
erit, neminem dubitare finit maxima, quam
in ipso veneramur, veracitas & bonitas, vi
quarum intentissimo fertur desiderio hominis
veram

Veram & perpetuam felicitatem, per communicatas cum ipso veritates utiles ac necessarias, promouendi summoque in gradu contra ab ipso studiose fallendo abhorret. Cum itaque DEUS & *potuerit* & *voluerit*, veras rerum ideas nobis exhibere, sequitur; eundem *actu* id præstitisse sicque veritatem nobis ingenerare, siue per rationem quid manifestet, siue pleniore lumine per reuelationem, quæ scire nostra interest, cognoscenda præbeat. Hinc a perfrictæ frontis hominum classe vix ac ne vix quidem eximi possunt, quotquot veram quandam pugnam inter Theologiam Naturalem & Reuelatam intercedere contenderunt, utpote qui perfectissimum Numen imperfectionis hoc ipso arguunt, maximamque ei faciunt injuriam. Nec tamen negamus contradicere non nunquam sibi videri non rationis tantum decreta & diuina oracula in scripturis sacris patefacta, verum hæc etjam ipsa, oracula puta diuina, specie tenus a se inuicem discrepare. Sed sunt ut diximus, pugnae tantum adparentes. Nam si res secundum omnes circumstantias paulo accuratius perpendantur, hæc nebulæ facile dissipabuntur.

§. IV.

Pergimus ad 3:iam notam considerandam, quam in eo ponimus, quod plura reuelata doctrina, quam ratio, tradat h. e. veritates supra rationem, homini scitu necessarias, in iis medium Reconciliationis hominis cum Deo. Facile autem de veritate hujus propositionis conuincimur. Per Reuelationem enim hic intelligimus complexum veritatum, quarum cognitionem DEus immediata operatione creaturis rationalibus suppeditat. At operatio Dei immediata ex natura & vi rerum secundum statum antecedentem concipi a nobis nequit. Est igitur euentus supernaturalis seu miraculum (per defin:) mirac) Jam vero DEus nunquam miraculum sine ratione patrat, h. e. ubi eundem finem per causas naturales obtinere potest, id quod ex sapientia Dei facile intelligitur. Hinc igitur prona fuit consequentia, quod in Reuelatione contineri debeant veritates scitu maxime necessariae, quæque aliunde cognosci non possunt adeoque fuit supra rationem: Si dubitas, fac vel non necessariae esse veritates, quæ pro reuelatis venditantur, vel
aliun-

aliunde cognosci posse, nec adeo supra rationem esse, in neutro horum casuum Deus prægnantes habebit causas, cur reuelatione utatur. Probe autem tenendum est, nos hic loqui de tota reuelatione, siue de eadem uniuerse & in toto suo complexu spectata, non de qualibet ejus parte. Fieri enim potest, ut reuelationi, quædam insint, quæ præeunte ratione & experientia cognosci possunt, quatenus nimirum illa cum veritatibus reuelatis cohærent & ad nexum earum plenius perspiciendum faciunt. Cujus rei causas Deum habere posse sapientissimas haud difficulter deprehendit Ratio, inter alias hanc, quod sic optime consulatur rudioribus, qui ob deficientem ingenii culturam & exiguum facultatum mentis modum vix ac ne vix quidem ex principiis Rationis ea cognoscunt, quæ ex iis facillime sagaciores demonstrant. Unde si contingat maxime utiles veritates Rationis, quæ supponuntur vel quocunque modo connectuntur cum objecto Reuelationis primario, in eadem proponi, tantum abest ut inde quicquam offendiculi accipiat sobrie philosophans, ut id potius singu-

singulare sapientiæ & bonitatis diuinæ documentum interpretetur.

§. V.

Ex hisce jam iudicium ferri potest de controuersia inter nos & religionis hostes, num dentur mysteria & ad salutem necessaria sit aliqualis eorum cognitio? Ut eo distinctius in hac re versetur, notamus secundum quosdam duplicem constitui posse mysteriorum significatum, *generalem* alterum, alterum, *specialem*, illo mysterium est, quicquid Rationis lumen superat, licet eidem contrarium non sit, hoc veritatem supra rationem notat, cuiusque modum possibilitatis; ut lingua utar philosophorum, ignoramus. Utriusque generis mysteria audacter negant, quotquot luminis naturalis sufficientiam ad salutem defendunt, nec saluis hypothesebus suis, possunt aliter. Nos contra quaestionem qua mysteria in sensu priori affirmamus, quippe quorum existentia & necessitas ex nuper positis euidentissime patet: nec id modo, sed insuper contendimus fieri posse, ut in vera Reuelatione talia in sensu *speciali* actu

actū dentur. Plura quidem ex ante adductis non sequuntur, licet interea minime dubitemus, num reuera in diuina Reuelatione reperiantur, id namque, utut aliis argumentis, inuicte demonstrant Theologi orthodoxi. Præcipue autem vera Reuelatio viam seu medium, qua cum Deo, quem per quotidiana offendimus peccata, reconciliari possumus, distincte euoluere atque explicare debet. Sequitur hoc euidenter ex eodem argumento, quo existentiam ejus §. 6. Partis prioris euicimus.

§. VI.

Quartum criterium constituimus: ut ad mentem Dei reuelantis inde cognoscendam apta sit & hinc verbis vel signis aliis certæ notiones intelligibiles respondeant. Et enim Deus reuelationem eo consilio dat, ceu superiora euincunt, ut ad cognitionem veritatum necessariarum perueniat homo. Quod si non intelligeretur, dicendum esset; auctorem ejus aut noluisse aut non potuisse eam ita adornare, ut, debita adhibita diligentia, mens ejus capi posset. *Illud* est falsum: nam sic eam non edidisset vel passus esset existere, quam tamen existere. P. pr. probauimus. *Hoc* non minus fallit, cum possibilitatem absolutam

B
reue-

Reuelationis abunde demonstrarint Philosophi, in iis Wolfius in Th. Nat. §. 449. Sequatur tandem 5: tum & ultimum criterium, ut dum primum est introducenda, operationibus supra naturam, miraculis, vaticiniis &c. conjungatur & confirmetur. Nam Reuelatio, quatenus veritates supra Rationem continet, non potest ex ejus principiis demonstrari. Itaque si mortales de ejus (: Reuelationis :) veritate conuincendi sint, id aliter fieri nequit, nisi ut Deus operationibus, quæ ordinem naturæ supergrediuntur, sicque ab ipso solo proficisci possunt, de ea testetur, siue immediate hoc faciat, siue hominum utatur opera, in quo posteriori casu, homines tales facultate edendi operationes supranaturales instruantur, necesse est. Non quod homines in se ejus facultatis participes reddi queant, quippe quæ omnipotentiam supponit, cujus entia finita sunt incapacia, sed ut Deus illis, dum alios conuicturi sunt, causis utatur occasionalibus, ceu fusius, quantum ad facultatem patrandi miracula, demonstrat Wolfius Theol. Nat. §. 473. Ex his criteriis alia specialiora deduci possint. e. g. ut non ducat Reuelatio vera ad desperationem, nec ad peccata

cata per nostra opera expianda, aut felicitatem post hanc vitam demerendam, porro sit antiquissima, item ut modus reuelandi attributis diuinis sit conueniens.

§. VII.

Super est, ut criteriorum, quæ e Theologia Naturali adduximus, applicatio ad S. Biblia seu Veteris & Noui Testamenti scripta diuina fiat. Fuere quidem olim & sunt nostra ætate homines profanæ mentis, qui, ut illis non falsa modo impingant, sed contradictoria etiam, saltem veras contradictiones, cum inter se, tum inter ipsa & Rationem affingant, omnem mouent lapidem. Sed satis factum hostibus hisce veritatis est abunde a Viris Summis, nostris cumprimis temporibus, qui & rectissime obseruarunt multa quidem dari loca in speciem sibi repugnantia, sed quæ, attento respectu diuerso, facile conciliari queant. Quibus addunt, si vel maxime aliquando plena conciliatio non esset in manibus nostris, non tamen præcipitandum esse iudicium de contradictionibus veris, cum circumstantiæ, quæ supponuntur in solido de talibus iudicio, sæpissime nobis insufficientissime sint perspectæ. Quæ, quod ad primum characterem, pro breuitate nostri institui sufficiat notasse. Deinde, ut nec 2dum criterium iisdem illis scriptis deesse pateat vel sola *ambiguitas* eorum manifestat amicissimam conuenientiam cum necessariis & æternis Rationis doctrinis, iis speciatim: quæ ad Th. Naturalem & Jus Naturæ pertinent. Tales enim sunt. (a) Unicum tantum esse Deum Deut. 4:35, 6:4, 1 Cor. 8:4, 6. (b) eundem esse totius mundi creatorem Gen. 1. & 2 capp. Exod. 20:11. cet. E. N. Testamento Rom. 1:20. Act. 17:24. ejus conseruatorem quoque & ei diuina cura prospicientem

tem Ps. 148: 6. Act. 17: 25, 28. Hebr. 1: 3. (c) Eum, ut supremum rerum Dominum, supra omnia amandum, timendum colendumque officia item erga se & alios præstanda. Jes. 45: 5, 9. Jer. 16. 1. Seq. Deut. 6: 5, 13. Marc. 12: 30, 31. Rom. 13: 9. & in his omnibus exactissime ipsi obediendum esse Deut 27: 26. Jac 2: 10. Matth. 5: 20. seq. Sic quæ sana ratio de præmiis & pœnis post hanc vitam, de hominibus, ob peccatum, omnibus omnino pœnarum diuinarum reis ceterisque ejusmodi docet, eadem, & multo quidem euidentiùs, inculcat Scriptura: locis adducendis supersedemus. Quis porro 3:10, num S. Biblia ea tradant quæ supra Rationem scitu sunt necessaria, in iis medium reconciliandi homines cum Deo excellentissimum, dubitet? Centrum enim hoc est augustissimorum voluminum.

Tum, quín 4:to verbis & loquendi modis eorum certus respondeat sensus, per præcepta Hermeneutica saltem eruendus, sintqve adeo intelligibilia, non finit attendi lectoris experientia in dubium vocare. Pontificiorum affectatus & execrandus error de obscuritate sacrarum paginarum occasionem dedit solidissimis pro veritate opposita scriptis, ut, mari esset guttam affundere hisce plura addere velle. Tandem adesse in Bibliis nostris & 5:tum criterium h.e. illa confirmari operationibus supernaturalibus, miracula Mosis, Prophetarum, Christi & Apostolorum ejus item vaticinia illorum euentu comprobata luculentissime testantur. Quæ circa hanc reuelationis notam, quatenus sacro Codici tribuitur in contrarium mouere ausi fuerunt cum antiquiores tum nostri temporis Antiscripturarii, ea mascule a viris nostra laude superioribus excepta & explosa fuere. **No-**
bis summa, qua premimur, temporis angustia hic
finis faciendi necessi tatem injungit.